

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לפוליטיקה וממשל

תקווה וייאוש בחיים הפוליטיים

סמינר, שנה"ל תש"פ, 2019-2020
יום ג', 16-18, סמסטר א' + ב'

mgivoni@post.bgu.ac.il

ד"ר מיכל גבעוני

הייאוש שאופף את החיים הפוליטיים כיום, בישראל ובמקומות אחרים, מעורר עניין מחודש בתפקידה הפוליטי של התקווה. דומה שדווקא ההסכמה הגורפת על כך שישנן סיבות טובות להתייאש - החל מנזקיה של כלכלת השוק הניאו-ליברלית ומשבריה התכופים, דרך עליית הימין הפופוליסטי ועד שינוי האקלים - הופכת את השאלה האם ניתן לקוות לשאלה מכרעת שיותר ויותר התפתחויות ואירועים פוליטיים מובנים דרכה. במסגרת הסמינר ננסה להיענות לאתגר שבעיית התקווה מציבה בפנינו אך זאת מבלי להגביל את המחשבה על השינוי הפוליטי ועל אפשרותו למונחים שבהם היא נוטה להתנסח. לצד העיסוק בתקווה ובאובדנה, הסמינר יוקדש להמשגה, למיפוי ולניתוח של הרגשות ותחושות אחרות שמאפיינות את חיי הרגש הקולקטיביים בישראל ובמקומות אחרים לנוכח הנסיגה המתעתעת של העתיד. המפגשים יתבססו על קריאה בטקסטים מתחומי דעת שונים העוסקים בפוליטיקה של רגשות, בתיאוריה של אפקט ובהתמודדות האישית והתרבותית עם תחושת המבוי הסתום ואובדן האופק. נבקש לשאול האם התקווה היא אכן תנאי ומתכון לפעולה פוליטית אפקטיבית והאם הייאוש בהכרח שווה ערך לאפתיה ולאוזלת יד, ובתוך כך נבקש לתהות על הקשרים שהעיסוק הער בתקווה ובייאוש יוצר בין האישי לציבורי.

מטלות הקורס

- 1) השתתפות פעילה במפגשים - חובה.
 - 2) קריאת כל חומרי הקריאה המחייבים לקראת כל מפגש. כל חומרי הקריאה מצויים באתר הקורס. הדיונים במפגשים יניחו היכרות טובה עם חומרי הקריאה. במפגשים לא יותר שימוש במחשב נייד ובפלאפונים. יש להדפיס את חומרי הקריאה לקראתם.
 - 3) הגשת 4 דו"חות קריאה במהלך השנה על טקסטים לפי בחירתכם/ן. 2 דו"חות לפחות יוגשו במהלך סמסטר א'.
- הדו"חות ישלחו באמצעות האימייל עד לשעה 21:00 בערב המפגש. לא ניתן להגיש יותר מדו"ח אחד למפגש; לא ניתן להגיש דו"ח על טקסט שהוצג בכיתה (כמפורט במטלה הבאה).
- הדו"חות יכללו התייחסות לשאלות העקרוניות שהטקסט מעלה, סיכום קצר של הטענות המרכזיות המובאות בו, דיון קצר בדוגמאות רלוונטיות ופרשנות או ביקורת משל עצמכם/ן.

הגשת כל דו"חות הקריאה מהווה תנאי לקבלת ציון בסמינר. על הדו"חות לא ינתנו ציונים; הגשת דו"חות הקריאה תזכה ב-10 נקודות מהציון הסופי בקורס.

4) הצגה קצרה בכיתה של פריט מחומר הקריאה המחייב (כ-10 דקות). הצגת הטקסט תכלול התייחסות לשאלות העקרוניות שהטקסט מעלה ודיון קצר בדוגמאות רלוונטיות. על הצגת הטקסט לא ינתנו ציונים; היא תזכה ב-10 נקודות מהציון הסופי בקורס. הטקסטים להצגה מסומנים ברשימת הקריאה בכוכבית.

5) הגשת הצעה לעבודה מסכמת (בהיקף של שני עמודים) עד ל-19.4.2020.

6) הצגת העבודה המסכמת בכיתה (כ-15 דקות).

7) הגשת עבודה מסכמת בהיקף של 8000 מילה: 80% מהציון הסופי.

* לא יותר שימוש במחשבים ניידים ובפלאפונים במהלך המפגשים.

שעת קבלה: יום ד', 11:00-12:00, בתיאום מראש.

נושאי המפגשים

מבוא

Jonathan Franzen, "What if we stopped pretending?", *The New Yorker*, 8 September 2019.

תקווה: יסודות פילוסופיים

הסידור, *עבודות וימים*. שוקן, 2004: סיפור פנדורה.

* Vincent Geoghegan, "Pandora's box: Reflections on a myth." *Critical Horizons* 9.1 (2008): 24-41.

תקווה רדיקלית

* Terry Eagleton, *Hope without Optimism*. University of Virginia Press, 2015: Ch. 2

* Bonnie Honig, *Public Things: Democracy in Disrepair*. Fordham University Press, 2017: Lecture 3.

תקווה כאפקט

Eric Shouse, "Feeling, emotion, affect." *M/c Journal* 8.6 (2005).

Kathleen Stewart, *Ordinary affects*. Duke University Press, 2007: 1-7.

Mary Zournazi, "Navigating movements - interview with Brian Massumi," in *Hope: New Philosophies for Change*, 2002: 210-243.

Ben Anderson, "Becoming and being hopeful: towards a theory of affect," *Environment and Planning D: Society and Space*, 24, 2006: 733-752.

* Eve Kosofsky Sedgwick, "Paranoid Reading and Reparative Reading: Or, You're So Paranoid, You Probably Think This Essay Is About You," in: *Touching Feeling: Affect, Pedagogy, Performativity*, Duke University Press, 2003: 123-151.

אופטימיות אכזרית

Laurent Berlant, *Cruel Optimism*. Duke University Press, 2011: Introduction; Ch. 6.

ויתור וסירוב

- * Franco Berardi, *After the future*. AK press, 2011: Ch. 4.
- * Ilana Feldman, "Reaction, experimentation, and refusal: Palestinian refugees confront the future," *History and Anthropology* 27.4 (2016): 411-429.

המלנכוליה של השמאל

- * Enzo Traverso, *Left Wing Melancholia: Marxism, History, and Memory*. Columbia University Press: 2017: Ch. 1.
- זיגמונד פרויד, אבל ומלנכוליה. רסלינג.
- * Wendy Brown, "Resisting Left Melancholy," *Boundary 2*, 26(3), 1999.
- Jodi Dean, *The Communist Horizon*. Verso, 2012: Ch. 5.

ייאוש

- Søren Kierkegaard, *The Sickness unto Death: A Christian Psychological Exposition for Upbuilding and Awakening*. Princeton University Press: 2013 [1849]: excerpt.
- * Matthew Ratcliffe, "What is it to lose hope?" *Phenomenology and the Cognitive Sciences* 12(4), 2013: 597-614.
- * Robyn Marasco, *The Highway of Despair: Critical Theory after Hegel*. Columbia University Press, 2015: Introduction.
- * Deborah Gould, "Political despair," in: Simon Thompson and Paul Hoggett (eds.) *Politics and the Emotions: The Affective Turn in Contemporary Political Studies* (Continuum, 2012): 95-114.

פסימיות

- * Joshua Foa Dienstag, *Pessimism: Philosophy, Ethic, Spirit*. Princeton University Press, 2006: 3-45.

עמידות וחוסן

- * Brad Evans and Julian Reid. *Resilient life: The art of living dangerously*. John Wiley & Sons, 2014: Ch. 1.
- * Ghassan Hage, "Waiting Out the Crisis: On Stuckness and Governmentality," in Ghassan Hage (ed.), *Waiting*. Melbourne University Press, 2009: 97-106.
- * David Chandler, "The death of hope? Affirmation in the Anthropocene," *Globalizations* 16.5 (2019): 695-706.

שמחה

- יסמין הלוי, "שמחה". בתוך: קריאת המחאה: לקסיקון פוליטי, 2012.
- ניצן שור, "חמוצים היזהרו, זוהי נקמתה של השמחה," הארץ 15.5.2018.
- * Lynne Segal, *Radical Happiness: Moments of Collective Joy*. Verso, 2017: 59-96.